

Τσιγάρο, ένα σύμβολο θανάτου: Η απομυθοποίηση μιας κακής συνήθειας που κατέκτησε όλο τον κόσμο (Howard Markel, Καθηγητής Παιδιατρικής και Ιστορίας της Ιατρικής του Παν/μίου του Μίσιγκαν, The New York Times)

Categories : [ΥΓΕΙΑ - ΔΙΑΤΡΟΦΗ](#)

Date : 15 Απριλίου, 2007

Οι καπνοβιομηχανίες γνώριζαν ήδη από τη δεκαετία του '60 πόσο βλάπτει την υγεία το κάπνισμα και το απέκρυπταν.

Παρόλο που τις τελευταίες δεκαετίες γιατροί και κυβερνήσεις επισημαίνουν με κάθε τρόπο τους κινδύνους που διατρέχουν οι καπνιστές, οι μάνατζερ των καπνοβιομηχανιών αρνούνται να παραδεχτούν το γεγονός. Μάλιστα αυξάνουν την περιεκτικότητα των τσιγάρων σε νικοτίνη, καθιστώντας τα εθιστικότερα για τους καπνιστές.

Για πολλούς Αμερικανούς η ανειλικρίνεια των καπνοβιομηχανιών έγινε αντιληπτή κατά τη διάρκεια μιας ακρόασης στο Κογκρέσο στις 14 Απριλίου του 1994. Εκείνη την ημέρα οι επικεφαλής των επτά μεγαλύτερων καπνοβιομηχανιών της Αμερικής ορκίστηκαν ότι θα πουν την αλήθεια και κατέθεσαν ότι το κάπνισμα δεν απειλεί την υγεία και ότι οι εταιρείες τους δεν αυξάνουν τεχνητά την περιεκτικότητα των τσιγάρων σε νικοτίνη. Τριάντα χρόνια μετά τη γνωμοδότηση του αρχίατρου των ΗΠΑ, σύμφωνα με την οποία το κάπνισμα είναι επικίνδυνο, οι διεθνυτές των καπνοβιομηχανιών φαίνεται ότι εξακολουθούν να είναι από τους λίγους που έχουν την αντίθετη άποψη.

Όμως τα πράγματα δεν ήταν πάντοτε έτσι. Ο Αλαν Μπραντ, ιστορικός της Ιατρικής στο Χάρβαρντ, επιμένει στο νέο του βιβλίο με τίτλο «The Cigarette Century: The Rise, Fall and Deadly Persistence of the Product that Defined America» (Basic Books) ότι η αναγνώριση των κινδύνων που προέρχονται από το κάπνισμα ήταν αποτέλεσμα μιας πνευματικής διεργασίας που διήρκεσε το μεγαλύτερο μέρος του 20ού αιώνα.

Από τις αρχές του 1900 μέχρι τη δεκαετία του '60 το τσιγάρο ήταν το πολιτιστικό σύμβολο της εκλέπτυνσης, της λάμψης και του ερωτισμού και όχι το σύμβολο του θανάτου και των ασθενειών που είναι σήμερα. Στις αρχές του 20ού αιώνα οι πολέμιοι του καπνίσματος ανησυχούσαν περισσότερο για την ηθική και όχι για την υγεία των καπνιστών, ιδίως των γυναικών που ήθελαν να καπνίσουν, παρόλο που οι γιατροί ήδη ανησυχούσαν για τις συνέπειες του καπνίσματος.

Οι πρώτες έρευνες

Η δεκαετία του '30 ήταν η περίοδος που άρχισαν να καπνίζουν οι περισσότεροι Αμερικανοί και οι σημαντικότερες επιπτώσεις δεν είχαν ακόμη εμφανιστεί. Στις ιατρικές έρευνες της εποχής δεν αναφέρονται σαφείς αποδείξεις για τα προβλήματα που προκαλεί το κάπνισμα. Όμως στα χρόνια μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο σημειώθηκαν σημαντικές πρόοδοι στην επιδημιολογία. Το 1947 οι Ρίτσαρντ Ντολ και Μπράντφορντ Χιλ του British Medical Research Council ανέπτυξαν μια εξελιγμένη στατιστική τεχνική προκειμένου να τεκμηριώσουν τη σχέση μεταξύ των αυξημένων ποσοστών καρκίνου του πνεύμονα και του αριθμού καπνιστών. Τρία χρόνια αργότερα ο χειρουργός Εβαρτς Γκράχαμ και ο φοιτητής Ερνστ Ουάιντερ δημοσίευσαν ένα μνημειώδες άρθρο συγκρίνοντας την εμφάνιση καρκίνου του πνεύμονα σε καπνιστές και μη καπνιστές ασθενείς του νοσοκομείου του Σεντ Λούις. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι «το κάπνισμα τσιγάρων, επί μια μακρά περίοδο, είναι τουλάχιστον ένας από τους σημαντικούς παράγοντες για την εμφάνιση καρκίνου του πνεύμονα».

Όπως ήταν αναμενόμενο οι καπνοβιομηχανίες και οι συνήγοροί τους χλεύασαν αυτή και άλλες μελέτες παρουσιάζοντάς τις σαν απλώς στατιστικά στοιχεία ή ανέκδοτα και όχι σαν ορισμούς αιτιότητας. Ο καθηγητής Μπραντ ερεύνησε επισταμένως τα εσωτερικά σημειώματα και τις έρευνες των καπνοβιομηχανιών και αποδεικνύει ότι αυτές γνώριζαν πολλούς από τους κινδύνους που έκρυβαν τα προϊόντα τους ήδη πριν από το 1964. Επιπλέον ο καθηγητής Μπραντ περιγράφει τις οργανωμένες εκστρατείες που διοργάνωναν οι καπνοβιομηχανίες για περισσότερα από 50 χρόνια - αποκρύπτοντας, ταυτόχρονα, επιστημονικά δεδομένα και διαδίδοντας την άποψη ότι, εφόσον ο καθένας γνωρίζει πως το κάπνισμα είναι επικίνδυνο σε κάποιο βαθμό, τότε το κάπνισμα είναι ουσιαστικά ζήτημα προσωπικής επιλογής και όχι επιλογή των βιομηχανιών.

Δικαστική διαμάχη

Στη δεκαετία του '80 οι επιστήμονες απέδειξαν ότι η νικοτίνη είναι εξαιρετικά εθιστική. Οι καπνοβιομηχανίες απέρριψαν δημοσίως αυτούς τους ισχυρισμούς, παρόλο που εκμεταλλεύτηκαν την εθιστική ιδιότητα της νικοτίνης αυξάνοντας τεχνητά την περιεκτικότητά της στα τσιγάρα. Με βάση τα έγγραφα των εταιρειών αποδεικνύεται ότι οι καπνοβιομηχανίες στις διαφημιστικές καμπάνιες τους στόχευαν κυρίως τους νέους προκειμένου να εξασφαλίσουν ολόκληρη γενεά καπνιστών.

Το 2004 ο καθηγητής Μπραντ προσλήφθηκε από το αμερικανικό υπουργείο Δικαιοσύνης προκειμένου να καταθέσει ως ειδικός στη δίκη των καπνοβιομηχανιών και να αντικρούσει τους μάρτυρες των εταιρειών. Σύμφωνα με τις καταθέσεις τους, οι 29 ιστορικοί που κατέθεσαν υπέρ των καπνοβιομηχανιών δεν είχαν καν συμβουλευτεί τις έρευνες των ίδιων των εταιρειών ή γενικότερα τα εσωτερικά τους έγγραφα. Αντιθέτως αυτοί οι ειδικοί επικεντρώθηκαν σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων που αμφισβητούσε κατά τη δεκαετία του '50 ότι το κάπνισμα εγκυμονεί κινδύνους και πολλοί από τους οποίους είχαν ή θα αποκτούσαν (οικονομικούς) δεσμούς με τις καπνοβιομηχανίες.

Ιστορική απόφαση

«Μου προκάλεσαν φρίκη όσα έγραψαν οι μάρτυρες των καπνοβιομηχανιών», είπε πρόσφατα ο καθηγητής Μπραντ. «Κάνοντας παραπλανητικές ερωτήσεις και απαντώντας σε αυτές με βάση περιορισμένες έρευνες παρείχαν στις καπνοβιομηχανίες ακριβώς το είδος κάλυψης που ζητούσαν».

Τελικά η δικαστής Γκλάντις Κέσλερ συμφώνησε με τις θέσεις του καθηγητή Μπραντ και τον περασμένο Αύγουστο εξέδωσε απόφαση, σύμφωνα με την οποία οι καπνοβιομηχανίες επί 40 χρόνια συνωμοτούσαν προκειμένου να εξαπατήσουν τους καπνιστές σχετικά με τους κινδύνους του καπνίσματος. Στο αιτιολογικό της απόφασης η δικαστής αναφέρεται περισσότερες από 100 φορές στις καταθέσεις του καθηγητή Μπραντ.

Ο ίδιος ο κ. Μπραντ παραδέχεται ότι υπάρχουν παγίδες, όταν συνδυάζεται η επιστήμη με τη μάχη κατά της θανατηφόρας πανδημίας του καπνίσματος, αλλά επιμένει ότι δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις. «Αν κάποιος περιστασιακά περνάει τα σύνορα μεταξύ της έρευνας και της δικηγορίας, ας είναι. Το στοίχημα είναι μεγάλο και πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά».

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή: "Καθημερινή" 19/4/2007)